

УДК 330.322

Петришина Н.В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ГАЛУЗЕВУ СТРУКТУРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

FOREIGN INVESTMENTS IN ECONOMY STRUCTURE OF UKRAINE

АНОТАЦІЯ

Проаналізовано динаміку обсягів іноземних інвестицій у вітчизняну економіку. Виділено на законодавчому рівні пріоритетні галузі економіки України. Визначено основні тенденції руху іноземних інвестицій у національну економіку. Запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні.

Ключові слова: галузь, інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, державна політика.

АННОТАЦИЯ

Проанализирована динамика объемов иностранных инвестиций в отечественную экономику. Выделены на законодательном уровне приоритетные отрасли экономики Украины. Определены основные тенденции движения иностранных инвестиций в национальную экономику. Предложены пути улучшения инвестиционного климата в Украине.

Ключевые слова: отрасль, инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность, государственная политика.

ANNOTATION

The dynamics of foreign investments in the domestic economy. Highlight on legislative priority sectors Ukraine. The main trends in the movement of foreign investments in the national economy. Ways of improving the investment climate in Ukraine.

Keywords: industry, investment, investment climate, investment attractiveness, public policy.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток світової економіки демонструє важливу роль у розвитку національної економіки будь-якої країни світу прямих іноземних інвестицій. В умовах суперечливих тенденцій глобалізації залучення коштів іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційного процесу, впровадженню нових технологій, використанню світового досвіду, розвитку малого і середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу, усуненню диспропорцій в галузевій структурі економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням залучення прямих іноземних інвестицій присвячені праці таких провідних українських вчених, як: О. Амоша, І. Бланк, В. Геєць, А. Філіпенко, М. Чумаченко, Л. Шинкарук, М. Якубовський та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах внутрішньої політичної нестабільності, повільних темпів здійснення ринкових реформ, нестабільності економічного законодавства, кризових явищ в економіці та обмеженості ресурсів виникає необхідність дослідження інвестиційної активності країн-інвесторів у вітчизняну економіку.

Формулювання цілей статті. Дослідження розподілу світових інвестицій та інвестиційної політики країн-інвесторів в умовах кризових явищ в економіці України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Утвердження загальнолюдських демократичних цінностей, формування конкурентоспроможної, соціально спрямованої ринкової економіки, європейська інтеграція, становлення постіндустріального суспільства на засадах інформатизації та інтелектуалізації, підвищення питомої ваги високотехнологічних галузей економіки неможливі без залучення світових інвестиційних ресурсів.

Урядом країни були визначені пріоритетні галузі економіки, зокрема частиною другою, статті 2 Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» [8], в якому було визначено перелік пріоритетних галузей економіки України. Так, пріоритетними галузями економіки є галузі, спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній екологічно чистій продукції, високоякісних послугах, які реалізують державну політику щодо розвитку виробничого та експортного потенціалу, створення нових робочих місць.

Пріоритетними є такі галузі економіки, як:

1. Агропромисловий комплекс за напрямками – виробництво, зберігання харчових продуктів, у тому числі дитячого харчування, а також виробництво біопалива, з орієнтацією на імпортозаміщення.

2. Житлово-комунальний комплекс за напрямками: створення об'єктів поводження з відходами (побутовими, промисловими та відходами, які утворилися в результаті добування та перероблення корисних копалин і виробництва електричної та теплової енергії); будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері тепlopостачання, централізованого водopостачання та водовідведення.

3. Машинобудівний комплекс за напрямками – виробництво нових та імпортозаміщуючих видів комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, машин і устаткування, електричного устаткування, автотранспортних та інших транспортних засобів.

4. Транспортна інфраструктура за напрямками – будівництво, реконструкція і технічне переоснащення у сфері транспортної інфраструктури.

5. Курортно-рекреаційна сфера і туризм за напрямками – будівництво курортно-рекреаційних об'єктів та об'єктів туристичної інфраструктури.

6. Переробна промисловість за напрямком – імпортозаміщуюче металургійне виробництво [8].

О. Амоша, аналізуючи галузеві особливості розвитку промисловості виділяє такі провідні галузі, як: вугільну та металургійну, машинобудування. Так, при здійсненні розвитку вугільної промисловості необхідно враховувати особливості функціонування цієї галузі, де надзвичайно високе значення має людський фактор (приблизно 30% виробничих витрат припадає на заробітну плату разом із соціальними відрахуваннями) і де понад 90% вугільних шахт і галузь у цілому є збитковими та потребують значної державної підтримки для простого відтворення виробництва і для його розвитку. Джерелами інвестиційного забезпечення нововведень на вугільних підприємствах можуть бути: власні нагромадження, включаючи амортизаційний фонд, кошти держпідтримки, акціонерний капітал, кошти внутрішніх і зовнішніх інвесторів, орендні надходження тощо.

У машинобудівному комплексі України інноваційна діяльність має концентруватися у сфері високоінтелектуальних і наукомістких виробів при новій формі організації співробітництва в галузі проектування, розробки, виробництва, фінансування і реалізації. Організаційні форми повинні бути націлені на кінцевий результат і протистояти високому рівню конкуренції на світовому ринку. Ефективна діяльність металургії є визначальною для широкого використання зарубіжної нової техніки і технологій в усіх галузях національної економіки, на що потрібна валюта [1, с. 58].

Професор М. Якубовський розглянув види промислової діяльності за рівнем пріоритетності отримання державних преференцій. З метою активізації розвитку всі види діяльності він поділив на три групи. До першої групи увійшли 6 видів діяльності з найбільш високими рівнями інноваційності, імпортозалежності та інтенсивності розвитку, а саме: обробка деревини; виробництво машин та устаткування; фармацевтичне виробництво; виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції; виробництво залізничного рухомого складу; основна хімічна промисловість. Другу групу утворили види діяльності із середнім рівнем пріоритетності, але з досить високими рівнями інтенсивності та ефективності розвитку, зокрема: виробництво транспортних засобів; виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування; виробництво паперової маси, паперу, картону; текстильне виробництво; целюлозно-паперове

виробництво; виробництво пластмасових виробів. До цієї групи тяжіє також добувна промисловість. До третьої групи увійшли види (підвиди) діяльності, які протягом 2008–2012 рр. значно поступалися решті майже за всіма критеріальними показниками, за винятком експортної орієнтації. Серед них передусім такі підвиди металургійного виробництва, як виробництво чорних металів, кольорових металів і готових металевих виробів. Проте інтегральна оцінка не обов'язково має стати визначальним фактором під час надання преференцій тій чи іншій галузі, рішення можна приймати і за однією чи декількома критеріальними ознаками. Але в кожному випадку подібний інструментарій визначення пріоритетності дозволяє управляти процесом структурних змін та оцінювати можливі результати реалізації промислової політики щодо активізації розвитку виробництва [13, с. 38].

Співробітництво України з ЄБРР базується на Стратегії ЄБРР в Україні на 2011–2014 рр., затвердженій Радою директорів банку 13.04.2011 р., у рамках якої визначено ключові економічні сектори, які є пріоритетними для вкладення інвестиційних коштів банку: 1) енергетичний сектор, зокрема, за такими напрямками, як модернізація мереж передачі електроенергії та газотранспортної і газорозподільчої систем, підвищення рівня безпеки в атомній галузі, стимулювання поширення енергоефективних і енергозберігаючих технологій в інших економічних секторах, сприяння диверсифікації джерел постачання енергоносіїв; 2) виробничий, у першу чергу – сільське господарство, яке на основі поєднання сприятливих природно-кліматичних умов та запровадження певних заходів з інституційно-фінансової і податкової підтримки приватних сільськогосподарських підприємств; 3) транспортна інфраструктура, в рамках підтримки розвитку якої основні інвестиційні ресурси спрямовуються в автомобільний, залізничний та авіаційний сектори, зокрема, на модернізацію ключових міжнародних коридорів, що з'єднують Україну з Європейським Союзом, а також пріоритетних національних і регіональних доріг; 4) фінансовий сектор і ринки капіталу, де абсолютний пріоритет належить діяльності з цільового кредитування вітчизняних банківських установ для збільшення дешевих фінансових ресурсів; 5) сектор муніципальної інфраструктури, де першочергова увага ЄБРР зосереджена на фінансуванні проектів, спрямованих на підвищення енергоефективності мереж водо- і теплопостачання та модернізації підприємств ЖКГ столиці і крупних обласних центрів України.

За даними Міністерства фінансів України, станом на 01.10.2013 р. портфель ЄБРР в Україні нараховував 337 проектів із загальним обсягом фінансування понад 8,63 млрд євро. За весь період співпраці з банком (1993–2013 р.) за проектами, кредитні кошти за якими залу-

чені державою або під державні гарантії, укладено угод на загальну суму 674,94 млн дол. США та 1487,35 млн євро, з яких станом на 01.10.2013 р. використано 90 та 45% [12, с. 19].

В Україні створено законодавчо-нормативну базу для діяльності іноземних інвесторів, зокрема, Закони України: «Про режим іноземного інвестування» [7], «Про захист іноземних інвестицій на Україні» [6], «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» [9] та ін. Також інвестиційну діяльність на території України регулюють понад 200 нормативних документів.

Основним чинним законодавчим актом регулювання діяльності іноземних інвесторів у державі є Господарський кодекс України (Глава 38, «Іноземні інвестиції») [5], який визначає поняття іноземного інвестора (ст. 390), види іноземних інвестицій, форми здійснення іноземних інвестицій (ст. 391-392), принципи оцінки іноземних інвестицій, доповнює поняття «правового режиму іноземних інвестицій», встановлює правові норми «державної реєстрації іноземних інвестицій», діяльності суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями в Україні» (ст. 393, 394, 396); Господарський кодекс України також визначає мінімальні частки іноземних інвестицій в статутному фонді підприємства з іноземними інвестиціями – 10% (ст. 396) та затверджує наступні гарантії здійснення іноземних інвестицій (ст. 397), переказу та використання доходів від іноземних інвестицій іноземним інвесторам у разі припинення інвестиційної діяльності (ст. 398) тощо.

Важливим правовим джерелом у регулюванні іноземних інвестицій є міжнародні договори, укладені Україною з багатьма країнами – двосторонні угоди про заохочення і захист інвестицій (капіталовкладень), про усунення подвійного оподаткування. Поки що частка багатосторонніх договорів за участю України залишається відносно невисокою. При цьому слід мати на увазі, що договори укладені колишньою Українською РСР і продовжують діяти у зв'язку з правонаступництвом України.

Згідно із Законом України «Про режим іноземного інвестування», іноземні інвестиції – це цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Основними тенденціями руху іноземних інвестицій у національну економіку є такі:

1. Збільшення частки інвестування іноземного капіталу в економіку України. Обсяг інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2013 року становив 1283,6 дол. США у розрахунку на одну особу населення, що порівняно з обсягами на 1 січня 1996 року в 73,3 рази більше (табл. 1).

Таке зростання інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів спричинено підписанням міждержавних угод про сприяння і взаємний захист інвестицій з понад 70 країнами світу; укладанням 60 міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування практично з усіма країнами СНД, Європи, багатьма країнами Азії, Північної та Південної Америки і кількома країнами Африки; ратифікацією Україною у 2000 р. Вашингтонської Конвенції 1965 р. про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами; членством в СОТ(16.05.2008) та ін.

2. Зростання кількості країн інвесторів та їх зміна. Кількість країн світу, з яких надійшли інвестиції в економіку України, на 1 січня 1996 року становила 94 країни, на кінець 2013 року – 136. Упродовж цих років десятка основних країн-інвесторів України змінювалася. У 2013 році основними країнами-інвесторами були Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія, Віргінські Острови (Брит.), Франція, Швейцарія та Італія (майже 83% загального обсягу прямих інвестицій в економіці України) (рис. 1). Порівняно з 1996 роком зі складу десяти найбільших за обсягами інвестування країн вибули США, Ірландія, Бельгія та Польща.

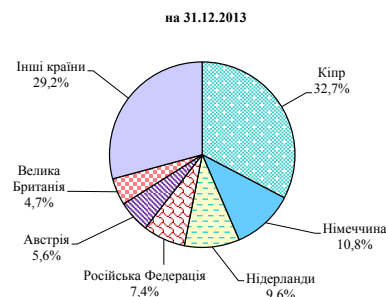

Рис. 1. Структура прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіці України за основними країнами-інвесторами [10]

Проаналізуємо обсяги прямих іноземних інвестицій найбільших іноземних інвесторів з розвинених країн світу до галузей економіки України (таблиця 2).

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції на одну особу населення України [10]

	Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу населення на 1 січня (дол. США)							На 31 грудня 2013 р.
	1996	2001	2006	2010	2011	2012	2013	
Усього	17,5	78,7	359,9	873,1	980,6	1105,6	1217,6	1283,6

Таблиця 2
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з окремих країн світу в економіці України за видами економічної діяльності [10] (млн дол. США)

Галузі	Обсяги прямих іноземних інвестицій на 31 грудня 2013 року
Кіпр	19035,9
Переробна промисловість	3290,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1499,1
Фінансова та страхова діяльність	4895,2
Операції з нерухомим майном	2122,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	1958,5
Інші галузі	5273,5
Німеччина	6291,8
Переробна промисловість	5253,1
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	430,4
Фінансова та страхова діяльність	117,8
Інші галузі	490,5
Нідерланди	5561,5
Переробна промисловість	1725,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	669,7
Інформація та телекомунікації	1080,6
Фінансова та страхова діяльність	449,5
Інші галузі	1636,1

Слід зазначити, що збільшення іноземних інвестицій досліджуваних країн відбувається за трьома секторами: переробний, оптової та роздрібною торгівлі та фінансової і страхової діяльності, що підкріплюється збільшенням іноземних проектів.

Кіпр (32,7% у структурі іноземних інвестицій в економіку України (рис. 1)). Режим офшорної зони, що діє на Кіпрі, сприяв здійсненню з території острова так званих опосередкованих іноземних інвестицій, які у 5 разів перевищують власні кіпрські інвестиції. За оцінками експертів, значну частину іноземних інвестицій з Кіпру здійснюють дочірні структури українських фірм і приватний вітчизняний капітал. Запровадження урядом Кіпру у 2013 р. податку на депозити може знизити значну частку інвестицій в економіку. Німеччина (10,8% у структурі ПІІ в економіку України (рис. 1)). Характерною є спеціалізація німецької економіки на висо-

коякісній продукції таких галузей, як автомобілебудування, хімічна та електротехнічна промисловість, верстатобудування, серед німецьких ТНК збільшилася вага концернів, що працюють у сфері послуг. За умов холдингової моделі капіталізму великі ТНК здійснюють інвестиційну діяльність переважно за рахунок нерозподіленого прибутку та банківських запозичень, а не нарощуючи акціонерний капітал чи використовуючи інші форми залучення фінансових ресурсів із фондових ринків. Нідерланди (9,6% у структурі іноземних інвестицій в економіку України (рис. 1)). Економіка країни спеціалізується на нафтопереробці, хімії та нафтохімії, біотехнологічній фармацевтиці та входить до першої десятки експортерів ліків, електронному машинобудуванні, харчовій промисловості, у тому числі випуску екологічно чистих продуктів. Компанії вищезазначених галузей є активними експортерами капіталу [11, с. 5].

3. Нераціональний розподіл іноземних інвестицій між галузями економіки. Для інвесторів з Кіпру, Німеччини та Нідерландів найбільш привабливими галузями для інвестування в економіку України є такі, що приносять швидкий оборот капіталу і мінімізують ризики, зокрема це: переробна промисловість, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном, професійна, наукова та технічна діяльність, інформація та телекомунікації тощо. Не дивлячись на те, що сільське господарство є пріоритетною галуззю економіки України (галузь, мало перспективна для швидкого прибутку), серед країн-інвесторів вона є частково привабливою лише для США (38,2 млн дол. США) та Польщі (34,1 млн дол. США).

Станом на 31 грудня 2013 року 31,0% загального обсягу прямих інвестицій в Україні зосереджено на підприємствах промисловості, у т.ч. переробної – 25,3%. Серед галузей переробної промисловості суттєві обсяги інвестицій внесено у підприємства металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів (10,8%), виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (5,7%), виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (2,5%), машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування (1,9%), виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (1,8%). В установи фінансової та страхової діяльності внесено 26,4% прямих іноземних інвестицій, у підприємства з оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 13,0%, в організації, що здійснюють операції з нерухомим майном, – 7,5%, професійну, наукову та технічну діяльність – 5,9%.

Як бачимо, іноземні інвестори не підтвердили вибір українського уряду щодо пріоритетних галузей економіки. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України за видами діяльності підтверджує припущення,

що метою інвестування для багатьох іноземних інвесторів є використання українського ринку для отримання швидкого прибутку. Однак позитивним є зростання обсягів прямих іноземних інвестицій в Україну. Негативним є те, що недостатність інвестицій у деякі галузі гальмує динамічне зростання економіки та вихід України на рівень економічного розвитку європейських країн.

Подолання негативних тенденцій, які перешкоджають залученню іноземних інвестицій в Україні, можливо шляхом проведення ефективної державної політики, яка може бути здійснена через виконання таких завдань:

1. Створення державної галузевої інвестиційно-інноваційної програми підвищення інвестиційного клімату в Україні, яка б передбачала: створення стабільного законодавства; створення сприятливого інноваційного клімату; сприяння залучення прямого іноземного капіталу в сферу матеріального виробництва; створення сприятливих умов для розвитку підприємств тощо.

2. Надання податкових преференцій (пільги, відтермінування) інвесторам у пріоритетних для регіону галузях на прибуток чи майно за умови створення нових робочих місць.

3. Забезпечення доступу до інформації про інвестиційний ринок України.

4. Державна підтримка при залученні інвестицій у перспективні види (сфери) економічної діяльності шляхом надання гарантій, права розпорядження активами, квот, пільгових угод, реінвестиційних знижок, продажі на пільгових умовах різних об'єктів нерухомого майна (майнових прав); державна участь через механізми держзакупівель, держспоживання, захист інвестицій та співфінансування тощо [2, с. 353].

5. Впровадження комплексу заходів щодо удосконалення інвестиційного клімату з країнами СНД шляхом спільного державно-комерційного фінансування інноваційно-інвестиційних проектів (спеціальний режим оподаткування для підприємств з іноземними інвестиціями, які здійснюють свою діяльність у СЕЗ, технопарках; спеціальні програми сприяння експорту, програми розвитку малого і середнього бізнесу, програми розвитку високотехнологій і ін.).

6. Зняття бар'єрів при ввезенні в країну сучасного технологічного устаткування, необхідного для модернізації діючих підприємств; сприяння в організації семінарів з управління; проведення маркетингових досліджень; створення ліцензійних центрів; формування позитивного іміджу соціально-відповідальних іноземних інвесторів та ін. [2, с. 355].

7. Розвиток співробітництва України з провідними міжнародними фінансовими організаціями та формування привабливого іміджу країни на міжнародних ринках капіталів.

8. Затвердження урядової програми поліпшення інвестиційного клімату в країні, до основних завдань якої віднести усунення при-

чин та посилення відповідальності за корупцію, послаблення адміністративного тиску на бізнес, забезпечення гарантованого державою захисту прав власників, інвесторів та кредиторів у судах [4, с. 8].

9. Прийняття Закону України «Про створення Українського банку розвитку» (УБР) як банку першого рівня з широкими повноваженнями щодо забезпечення найважливіших інвестиційних проектів кредитними ресурсами за низькою процентною ставкою [4, с. 8].

Отже, на сьогодні Україна залишається привабливою країною для залучення іноземних інвестицій. Але для ефективного розвитку економіки країни необхідно залучати якомога більшу кількість інвестицій, які сприятимуть нарощуванню обсягів виробництва та збільшенню кількості робочих місць. Тому на державному рівні необхідно удосконалити законодавчу базу з метою захисту прав інвесторів, протидії корупції, розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності.

Погоджуємося з думкою академіка Національної академії наук України, директора Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України Валерія Гейця про те, що диспропорції між реальним станом економіки та потребами з фінансування необхідних видатків були виснажливими, створювали викривлене уявлення про її ресурсний потенціал та запас міцності. Економіка держави потребує системного оздоровлення та створення прозорих умов ведення бізнесу. Це буде позитивним сигналом для іноземних інвесторів та вітчизняних підприємців, які останні кілька років поступово згортали діяльність та виводили кошти. Нині вибір правильних підходів та ефективних інструментів для регулювання макроекономічних процесів забезпечить поступове відновлення і розвиток на перспективу [4, с. 5].

Висновки. У сучасних умовах нагальною проблемою вітчизняної економіки є невідповідність прямих іноземних інвестицій в Україну потребам розвитку її економіки. Тому перед державою постає завдання пошуку шляхів забезпечення якісних змін у залученні іноземного капіталу в нашу країну, особливо тоді, коли держава обрала курс на модернізацію економіки, а іноземні інвестиції і є джерелом коштів, необхідних для модернізації та розвитку української економіки. Аналіз світових пріоритетів галузевої структури прямих іноземних інвестицій в українську економіку свідчить про те, що вони не стали джерелом інноваційного розвитку, тому для підвищення ефективності їх використання необхідно підвищити інвестиційну привабливість економіки України, удосконалити законодавчу базу та розробити і реалізувати державну галузеву інвестиційно-інноваційну програму, яка б стимулювала пропорційний розвиток галузей промисловості, залучити сучасні технології, методи управління та висококваліфіковані кадри.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Амоша О.І. Моделювання та прогнозування економічного розвитку регіонів України / О.І. Амоша, В.М. Геєць, С.О. Довгий, І.В. Сергієнко, В.П. Вишневський ; ред.: О.І. Амоша, В.М. Геєць ; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування, Ін-т економіки пром-сті, Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова, Ін-т телекомунікацій і глобал. інформ. простору. – Київ : Інформ. системи, 2013. – 439 с.
2. Антонов В.Б. Стратегічні пріоритети державної політики залучення прямих іноземних інвестицій / В.Б. Антонов // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Економічний простір України: регіоналізація та інтеграція в умовах суспільних трансформацій : [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол.: Є.І. Бойко (відп. ред.). – Львів, 2011. – Вип. 1(87). – С. 348-355.
3. Бланк І.О. Фінансове забезпечення розвитку підприємств : монографія / І.О. Бланк, Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Г.В. Ситник, Л.Л. Стасюк ; ред.: І.О. Бланк ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2011. – 343 с.
4. Геєць В. Якісні зміни в економіці України є нагальними // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 4. – С. 5-9.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
6. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 № 1540а-XII [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>.
7. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.
8. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 06. 09. 2012 № 5205-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5205-17>.
9. Закон України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» від 17.02.2000 № 1457-III [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1457-14>.
10. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів (січень-вересень 2014 року) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України – Режим доступу : [http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Sotsialno ekonomichnii Rozvitok Regioniv](http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Sotsialno_ekonomichnii_Rozvitok_Regioniv).
11. Ромусік Я.В. Макроекономічні та регіональні проблеми розвитку промисловості // Економіка промисловості. – 2012. – № 3-4(59-60). – С. 3-8.
12. Інтеграційні можливості України: перспективи та наслідки : наукова доповідь / за ред. академіка НАН України В.М. Гейця, чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. НАН України. – К., 2014. – 92 с.
13. Якубовський М.М. Структурний вектор активізації промислового розвитку / М.М. Якубовський // Економіка України. – 2013. – № 12. – С. 22-39.